

**Raport dotyczący losów absolwentów
wraz z rekomendacjami w zakresie doskonalenia jakości kształcenia
na Wydziale Humanistycznym UMK**

Przebieg procedury badania losów absolwentów na Wydziale Humanistycznym

Zgodnie z Zarządzeniem nr 205 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 31 grudnia 2019 roku w sprawie procedury monitorowania losów absolwentów studiów na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu 6 miesięcy oraz 3-4 lata po zakończeniu studiów we wrześniu Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia zwrócił się z prośbą do członków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia o komentarz do umieszczonych w systemie informatycznym raportów wstępnych, uwzględniających liczbę absolwentów odpowiadających na prośbę o przygotowanie ankiet, ich aktywność na rynku pracy, jak również charakter zajęć przygotowujących ich do takiej aktywności, a następnie sporządził na tej podstawie szczegółowy raport. Tak przygotowany raport został przekazany członkom Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, którzy na jego podstawie sformułowali rekomendacje w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Humanistycznym. Raport wraz z rekomendacjami został przyjęty na posiedzeniu Komisji w dniu 12 października 2021 roku.

Warto przy tym podkreślić, że analiza szczegółowa oraz rekomendacje, przynajmniej w pewnej części, dotyczą kwestii, które podnoszone były w latach poprzednich. Dodatkowo trzeba zaznaczyć, że ze względu na specyfikę studiów prowadzonych na Wydziale Humanistycznym wprowadzenie jednorodnych rekomendacji dla całego Wydziału jest w znacznej mierze ograniczone.

Uwagi wprowadzające:

- 1) Dość znacznie uległa pogorszeniu – w stosunku do lat ubiegłych – responsywność ankiet wypełnianych przez absolwentów. W badaniu realizowanym 6 miesięcy po ukończeniu studiów rzadko kiedy przekracza ona bowiem 40%. Wyjątkiem są w tym wypadku ankiety wypełniane przez absolwentów filologii polskiej, filologii rosyjskiej oraz lingwistyki praktycznej i copywritingu, których procent jest wyższy niż w badaniu ubiegłorocznym. Zwrotność ankiet z badania realizowanego 3 lata po ukończeniu studiów w wypadku żadnego z kierunków nie przekroczyła 40%.
- 2) Z uwagi na fakt, że oferta dydaktyczna Wydziału Humanistycznego charakteryzuje się znacznym stopniem złożoności, niezwykle trudno o generalizacje. Wydaje się wobec tego, że zdecydowanie większym walorem poznawczym będą charakteryzowały się rekomendacje odnoszące się do grup kierunków czy wręcz do poszczególnych specjalizacji.

- 3) Znacznym utrudnieniem przy formułowaniu zarówno wniosków z przeprowadzonych analiz, jak i rekomendacji w tym zakresie jest niepełność formułowanych przez respondentów odpowiedzi, względnie formułowanie ich na znacznym stopniu ogólności.

Tabela 1. Liczba ankiet poddanych analizie na poszczególnych kierunkach studiów wraz z informacją o aktywności zawodowej absolwentów (badanie 6 miesięcy po zakończeniu studiów, rocznik 2019/2020)

NR	KIERUNEK	LICZBA/ PROCENT	AKTYWNI	NIEAKTYWNI
1	filologia angielska s1	23 (33%)	20 (87%)	3 (13%)
2	filologia angielska s2	10 (29%)	9 (90%)	1 (10%)
3	filologia angielska - translatoryka s2	10 (37%)	9 (90%)	1 (10%)
4	filologia bałkańska s1	1 (33%)	1 (100%)	0
5	filologia germańska s1	11 (55%)	11 (100%)	0
6	filologia germańska s2	3 (27%)	3 (100%)	0
7	filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie s1	1 (50%)	1 (100%)	0
8	filologia polska s1	14 (59%)	13 (93%)	1 (7%)
9	filologia polska s2	22 (51%)	20 (91%)	2 (9%)
10	filologia romańska s1	3 (20%)	2 (67%)	1 (33%)
11	filologia romańska s2	2 (18%)	2 (100%)	0
12	filologia rosyjska s1	4 (57%)	4 (100%)	0
13	filologia rosyjska s2	2 (25%)	1 (50%)	1 (50%)
14	filologia włoska s1	8 (31%)	7 (88%)	1 (12%)
15	japonistyka s1	6 (21%)	3 (50%)	3 (50%)
16	japonistyka s2	5 (50%)	4 (80%)	1 (20%)
17	komparatystyka literacko- kulturowa	2 (68%)	1 (50%)	1 (50%)
18	kulturoznawstwo s1	12 (43%)	12 (100%)	0
19	kulturoznawstwo s2	14 (47%)	10 (77%)	3 (23%)
20	lingwistyka praktyczna i copywriting	16 (42%)	14 (88%)	2 (12%)
21	lingwistyka stosowana: język francuski z językiem arabskim	4 (57%)	4 (100%)	0
22	lingwistyka stosowana: język francuski z językiem hiszpańskim	7 (33%)	7 (100%)	0
23	lingwistyka stosowana: język rosyjski z językiem czeskim	1 (17%)	1 (100%)	0
24	lingwistyka stosowana: język włoski z językiem hiszpańskim	2 (22%)	2 (100%)	0

Tabela 2. Liczba ankiet poddanych analizie na poszczególnych kierunkach studiów wraz z informacją o aktywności zawodowej absolwentów (badanie 3-4 lata po zakończeniu studiów, rocznik 2015/2016)

NR	KIERUNEK	LICZBA/ PROCENT	AKTYWNI	NIEAKTYWNI
1	etnologia – antropologia kulturowa s1	6 (46%)	4 (80%)	1 (20%)
2	filologia angielska s1	31 (23%)	28 (97%)	1 (3%)
3	filologia angielska s2	51 (31%)	48 (98%)	1 (2%)
4	filologia angielska - translatoryka s2	10 (22%)	9 (100%)	0
5	filologia bałkańska s1	5 (29%)	4 (100%)	0
6	filologia bałkańska s2	5 (28%)	4 (100%)	0
7	filologia germańska s1	7 (13%)	6 (100%)	0
8	filologia germańska s2	5 (14%)	3 (100%)	0
9	filologia klasyczna s2	3 (37%)	2 (100%)	0
10	filologia polska s1	34 (22%)	31 (97%)	1 (3%)
11	filologia polska s2	19 (17%)	15 (94%)	1 (6%)
12	filologia romańska s1	7 (11%)	6 (100%)	0
13	filologia romańska s2	6 (29%)	4 (80%)	1 (20%)
14	filologia rosyjska s1	8 (15%)	7 (100%)	0
15	filologia rosyjska s2	2 (10%)	1 (100%)	0
16	filologia włoska s1	5 (13%)	3 (75%)	1 (25%)
17	japonistyka s1	11 (28%)	10 (100%)	0
18	kulturoznawstwo s1	13 (19%)	8 (68%)	4 (33%)
19	kulturoznawstwo s2	14 (39%)	12 (92%)	1 (8%)
20	lingwistyka stosowana: język francuski z językiem arabskim	6 (23%)	4 (80%)	1 (20%)
21	lingwistyka stosowana: język francuski z językiem hiszpańskim	5 (29%)	4 (100%)	0
22	lingwistyka stosowana: język włoski z językiem hiszpańskim	5 (16%)	3 (75%)	1 (25%)

Analiza

- 1) W tegorocznym badaniu losów absolwentów uwzględniono dwie niezależne procedury – w 6 miesięcy po ukończeniu studiów (rocznik 2019/2020) oraz 3 lata po ukończeniu studiów (rocznik 2015/2016). Zwrotność ankiet w obu wypadkach jest jednak różna. Przede wszystkim poza filologią polską (s1 i s2), lingwistyką praktyczną i copywritingiem (s1) oraz filologią rosyjską (s1) ich responsywność jest wyraźnie niższa niż w roku ubiegłym (dotyczy badania realizowanego 6 miesięcy po zakończeniu studiów), co może być skutkiem funkcjonowania Wydziału w ograniczeniach pandemicznych. W przeciwieństwie do roku ubiegłego – poza drobnymi wyjątkami – nie zaobserwowano również przewagi zwrotności ankiet od absolwentów studiów drugiego stopnia (20% do 57% na studiach pierwszego stopnia oraz 18% do 51% na studiach drugiego stopnia). Niższa responsywność ankiet została z kolei odnotowana w badaniu realizowanym 3 lata po zakończeniu studiów. Procent absolwentów studiów

pierwszego stopnia, odpowiadających na ankietę, mieścił się w przedziale 12% do 32%, a absolwentów studiów drugiego stopnia w przedziale 10% do 39%. Komentując ten aspekt badania, wszyscy członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia zwracają uwagę na niereprezentatywność udzielonych odpowiedzi w kontekście niskiej zwrotności ankiet.

- 2) Wart odnotowania jest fakt, że zdecydowana większość absolwentów Wydziału Humanistycznego pozostaje aktywna zawodowo. W skali całego Wydziału kształtuje się to od 88,46% w stosunku do absolwentów kończących studia 6 miesięcy temu do 93,97% w stosunku do osób, które ukończyły studia 3 lata temu. W wielu wypadkach odsetek absolwentów kierunku będących aktywnymi zawodowo wynosi 100%. Najslabiej w tym zakresie wypadają absolwenci studiów pierwszego stopnia w zakresie kulturoznawstwa (66,67% - w badaniu 3 lata po ukończeniu studiów) oraz studiów pierwszego stopnia w zakresie japonistyki oraz studiów drugiego stopnia filologii rosyjskiej (50% - w badaniu przeprowadzonym 6 miesięcy od ukończenia studiów). W tym wypadku trzeba jednak podkreślić niewielką liczbę osób biorących udział w badaniu. Warto również dodać, że w badaniu organizowanym 3 lata po ukończeniu studiów dominującą formą aktywności jest praca zarobkowa (86,92%), która przeważa nad kształceniem (9,23%), a w badaniu przeprowadzonym 6 miesięcy po ukończeniu studiów proporcje te ulegają zmianie. Nadal dominuje praca zarobkowa (53,59%) w relacji do kształcenia (47,51%). Członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia z zadowoleniem podkreślają fakt wysokiego odsetka osób aktywnych zawodowo po ukończeniu studiów.
- 3) Cieszy również fakt, że z roku na rok rośnie stabilność zatrudnienia naszych absolwentów. W sytuacji osób ankietowanych 3 lata po ukończeniu studiów 86,93% osób jest zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, a jedynie 15,58% na podstawie umów o dzieło lub zleceń. W grupie osób badanych 6 miesięcy po ukończeniu studiów proporcje te są inne i wynoszą 62,89% osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę oraz 41,24% osób zatrudnionych na podstawie umów o dzieło lub zleceń. Mniejszy niż w poprzednich badaniach jest również odsetek osób realizujących swoją aktywność zawodową bez żadnej umowy – 2,06% w grupie osób kończących studia 6 miesięcy temu – oraz 1,01% w grupie osób kończących studia 3 lata temu. Członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia wskazują na zwiększający się odsetek absolwentów zatrudnianych na podstawie stabilnych umów, jak również na fakt, że większość z nich podkreśla zadowolenie z realizowanej aktualnie aktywności zawodowej.
- 4) Zróżnicowana oferta dydaktyczna proponowana przez Wydział Humanistyczny sprawia, że trudno jest wskazać wiodący obszar zatrudniania absolwentów. Jest natomiast rzeczą znaną, że większość miejsc pracy jest zgodna z zakładanymi profilami ich kształcenia, jak również odpowiada kompetencjom zdobytym w trakcie studiów. Absolwenci ankietowani 6 miesięcy po ukończeniu studiów wskazali sumarycznie 16 obszarów aktywności zawodowej, z czego najwięcej osób jest zatrudnionych w edukacji/szkolnictwie – 28,74%, sprzedaży/obsłudze klienta – 17,24% oraz marketingu/reklamie – 10,34%. Proporcje między tymi obszarami nieznacznie różnią się zależnie od poziomu kształcenia – studia pierwszego i drugiego stopnia. W grupie osób kończących studia 3 lata temu dominuje ponownie edukacja/szkolnictwo – 27,54%, sprzedaż/obsługa klienta – 10,78%. Na trzecim miejscu z punktu widzenia frekwencji znajduje się logistyka/transport – 7,78%. Całościowo w tej grupie respondentów zanotowano 24 obszary aktywności zawodowej. Wart podkreślenia jest fakt, że absolwenci filologii angielskiej, japonistyki oraz lingwistyki stosowanej znajdują w przeważającej liczbie wypadków zatrudnienie w obszarach wymagających

dobrej znajomości języka obcego, co wskazuje na właściwy poziom kompetencji, nabytych podczas studiów. Spektrum zatrudnienia absolwentów pozostałych kierunków jest większe, zgodne jednakże z tendencjami obserwowanymi w strukturze całego Wydziału.

- 5) W badaniu organizowanym 6 miesięcy po ukończeniu studiów absolwenci wskazywali również na aspekty kształcenia, które pozytywnie lub negatywnie oceniają ze swej perspektywy. Najwyżej w tym zakresie oceniono uznanie, z jakim spotykają się nauczyciele akademicy (97,4% absolwentów pozytywnie wypowiada się w tej kwestii), możliwość poznania interesujących ludzi (87,66% pozytywnych odpowiedzi) oraz akceptację tezy dotyczącej polecenia studiów na UMK (74,03% pozytywnych odpowiedzi). Najsłabiej z kolei oceniono ofertę zajęć dodatkowych (jedynie 25,32% pozytywnych odpowiedzi w kontekście 32,47% negatywnych), ofertę praktyk i staży (28,57% pozytywnych odpowiedzi w stosunku do 38,96% negatywnych) oraz związki ukończonych studiów z celami zawodowymi (42,86% pozytywnych odpowiedzi w stosunku do 21,43% negatywnych).
- 6) Studenci oceniali również przyrost umiejętności nabywanych na studiach. W tym zakresie najwyżej oceniono umiejętności praktyczne związane z wybranym kierunkiem studiów (przyrost o 67,61%), umiejętność pisania tekstów (przyrost o 63,69%) oraz umiejętność samokształcenia (przyrost o 63,01%). Najsłabiej z kolei oceniono umiejętność publicznego przemawiania (przyrost o 45,13%), umiejętność pracy w grupie (przyrost o 48,66%) oraz umiejętność postępowania zgodnie z zasadami etyki (przyrost o 48,69%).
- 7) Absolwenci wskazują również na kompetencje zdobyte na studiach, wśród których najwyżej ocenione są – w grupie badanych 3 lata po studiach – komunikatywność (73,63%), organizacja pracy (64,84%), zaangażowanie (58,24%), sumienność i dokładność (57,14%) i samodzielność (52,75%). W grupie osób kończących studia 6 miesięcy temu podkreśla się z kolei znajomość języków, komunikatywność, konkretne umiejętności praktyczne czy samodzielność. Wskazuje się również na fakt, że wysoko w miejscu pracy są cenione kompetencje językowe. Przy czym w badaniu przeprowadzonym 6 miesięcy po zakończeniu studiów 45,86% respondentów podkreśla potrzebę znajomości języka obcego na poziomie C1 oraz 25% – na poziomie C2, podczas gdy w grupie kończącej studia 3 lata temu poziom C1 zadeklarowało 43% respondentów, a C2 – 26%. Analiza wyników badań przeprowadzona przez członków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia wskazuje na następujące grupy kompetencji pożądanych przez pracodawców zatrudniających naszych absolwentów:
  - a. kompetencje językowe, zwłaszcza praktyczna nauka języka, w tym realizowana w module tłumaczeniowym;
  - b. umiejętności praktyczne, nabyte podczas zajęć warsztatowych, jak również związane z obsługą komputerów;
  - c. kompetencje miękkie, w tym komunikacyjność, umiejętności negocjacyjne, myślenie analityczne, samodzielność czy umiejętność pracy w grupie, a dodatkowo umiejętność rozumienia różnorodności społeczeństw oraz wpływu otoczenia na rozwój społeczeństwa.
- 8) Doświadczenie wynikające z wejścia naszych absolwentów na rynek pracy skłania ich do formułowania szczegółowych postulatów dotyczących realizowanych na Wydziale profili studiowania. Pozostają one – co istotne – w pewnej symbiozie z umiejętnościami, które nabyli na studiach i doceniają w swej aktualnej pracy. Zwraca się więc uwagę na:
  - a. wagę przedmiotów praktycznych, szczególnie związanych z praktyczną nauką języka, w tym języka specjalistycznego (m.in. prawnego, finansowego, handlowego, technicznego);

- b. rolę zajęć kształtujących kompetencje miękkie, m.in. umiejętność komunikacji, radzenia sobie ze stresem, umiejętność publicznych wystąpień, analitycznego myślenia czy komunikacji interpersonalnej;
- c. zwiększenie liczby zajęć o wymiarze praktycznym, w tym związanych z organizacją i planowaniem działań zawodowych, obsługą zaawansowanych narzędzi informatycznych czy też warsztatów tłumaczeniowych;
- d. uwzględnienie w procesie kształcenia sposobów skutecznego ubiegania się o granty, stypendia oraz miejsca stażowe, jak również poszerzenie współpracy z otoczeniem zewnętrznym w celu kształtowania umiejętności praktycznych i umiejętności aplikowania o pracę;
- e. przygotowania w ramach istniejących ścieżek kształcenia szkoleń związanych z profilem nauki, np. dotyczących rozwoju dziecka czy sprawdzania wypracowań i testów – w ramach specjalności nauczycielskiej – czy wiedzy z zakresu prawa czy psychologii;
- f. potrzebę wprowadzenia do oferty dydaktycznej większej liczby zajęć praktycznych prowadzonych przez specjalistów z rynku pracy, m.in. zajęć uwzględniających wiedzę z zakresu marketingu.

Członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia – komentując ten aspekt badania – zwracają m.in. uwagę na fakt, że postulaty absolwentów odnoszą się często do zmienionych jakiś czas temu programów studiów, przez co tracą na aktualności, a dodatkowo odwołują się do kompetencji przekraczających w znacznej mierze wybrane profile studiowania. Podkreślają również potrzebę uwypuklenia praktycznego charakteru zajęć teoretycznych i ich roli w kompletności wykształcenia akademickiego, jak również w kształtowaniu pożądanых kompetencji miękkich podczas zajęć, m.in. o charakterze seminaryjnym.

Realizacja rekomendacji z lat ubiegłych

- 1) Zarówno w badaniu organizowanym 3 lata po ukończeniu studiów, jak i 6 miesięcy po tym fakcie pojawia się problem zwrotności ankiet. Niestety pomimo podejmowanych działań w tegorocznym badaniu zwrotność ta jest niższa. Bezpośrednią przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, że w ostatnim czasie uczelnia funkcjonowała w ograniczeniach wywoływanych pandemią, a tym samym wpływ nauczycieli akademickich na zwrotność ankiet był niewielki.
- 2) Od wielu lat absolwenci Wydziału zwracają uwagę na potrzebę zwiększenia w programach studiów udziału zajęć o charakterze praktycznym. Działania takie są sukcesywnie podejmowane, jednak ich ograniczeniem jest w wielu wypadkach ogólnoakademicki charakter prowadzonych studiów. Jedynym kierunkiem o charakterze praktycznym na Wydziale Humanistycznym jest *lingwistyka praktyczna i copywriting*. Z tego też powodu wprowadzenie komponentu praktycznego odbywa się na poziomie poszczególnych jednostek zajęciowych. Przede wszystkim w sylabusach wybranych przedmiotów zwraca się uwagę na fakt, że zajęcia teoretyczne mają w wielu wypadkach przełożenie praktyczne, a umiejętności z tym związane są również kształtowane. Dodatkowo podjęte zostały działania zmierzające do modyfikacji metod dydaktycznych w takim zakresie, aby uwzględniały także praktyczne umiejętności wynikające z przyswajanej wiedzy teoretycznej. Prócz tego władze Wydziału podjęły działania zmierzające do poszerzenia oferty staży i praktyk studenckich. Zostały podpisane w tym zakresie umowy z jednostkami otoczenia społeczno-gospodarczego, jak również przygotowano aktualizacje zarządzeń Rektora regulujące zasady przyznawania staży na Wydziale Humanistycznym.

- 3) W analizowanych w ostatnich latach ankietach absolwenckich powracał problem konieczności kształtowania kompetencji miękkich. Na ten aspekt zwraca się szczególnie uwagę w kontekście pożądaných przez pracodawców umiejętności. Działania dotyczące tej kwestii są podejmowane od wielu lat na Wydziale Humanistycznym. Z jednej strony modyfikacji podlegają metody dydaktyczne w taki sposób, aby uwypuklić wagę konkretnych umiejętności, m.in. komunikacyjnych czy retorycznych, co znajduje bezpośrednie odbicie w zmodyfikowanych sylabusach przedmiotowych, z drugiej zaś organizowane są – prowadzone przez specjalistów – wykłady i warsztaty rozwijające kompetencje miękkie. W tym wypadku trzeba podkreślić, że w ostatnim roku ograniczenia pandemiczne uniemożliwiły finalizację wielu z podejmowanych inicjatyw. Inna rzecz, że w ankietach osób kończących studia 3 lata temu efekty wprowadzonych zmian nie mogą jeszcze znaleźć odzwierciedlenia.
- 4) W ubiegłorocznych ankietach absolwenckich pojawiła się rekomendacja dotycząca przygotowania oferty dokształcającej dla absolwentów studiów wyższych, w tym absolwentów naszego Wydziału. Oferta taka w pewnym zakresie już istnieje, czego przykładem są studia podyplomowe. Nie zmienia to jednak faktu, że uzupełnianie takich propozycji jest ze wszech miar słuszne. Działania takie były trudne do realizacji w ostatnim okresie z uwagi na ograniczenia pandemiczne, niemniej powrót tych pomysłów – w miarę możliwości warunkowany sytuacją związaną z ograniczeniami zewnętrznymi – jest jak najbardziej właściwy, zwłaszcza w kontekście faktu, że prowadziłoby to do silniejszego powiązania absolwentów z Wydziałem.
- 5) W tegorocznym badaniu zminimalizowaniu uległy postulaty dotyczące zwiększenia zajęć z użyciem nowoczesnych technologii, co było rekomendacją z poprzednich badań. Bezpośrednią przyczyną takiego stanu rzeczy było – spowodowane pandemią – przeniesienie dydaktyki do przestrzeni wirtualnej. Wymuszenie konieczności posłużenia się narzędziami informatycznymi przełożyło się w prosty sposób na wzrost wykorzystywania konkretnych umiejętności.
- 6) W poprzednim badaniu pojawiła się rekomendacja dotycząca uwzględnienia w programach studiów wiedzy z zakresu prawa i ekonomii. Działania takie – jak wskazano rok temu – zostały podjęte wcześniej, nie przełożyły się jednak – z przyczyn oczywistych – na wyniki ankiet. W tegorocznym badaniu wątek ten ma charakter marginalny, co wskazuje na skuteczność przyjętych rozwiązań. Nie zmienia to jednak faktu, że problem ten został przeniesiony na wyższy poziom szczegółowości, gdyż w ankietach zwraca się uwagę na kształtowania już ściśle wyselekcjonowanych kompetencji, np. prawo oświatowe czy prawo wiążące się z ochroną środowiska.

Rekomendacje

Lp.	Rekomendacja	Osoba odpowiedzialna	Termin
1.	Podjęcie działań zmierzających do zwiększenia stopnia zwrotności ankiet studenckich przez zachęcanie do ich wypełniania oraz wskazywanie na skuteczność takiej procedury.	Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia wspólnie z prodziekanem ds. studenckich i prodziekanem ds. kształcenia przy udziale koordynatorów poszczególnych kierunków studiów	Zadanie ciągłe

2.	Kontynuacja działań służących poszerzeniu dostępu do umiejętności praktycznych w ramach istniejących programów studiów, w tym umiejętności dotyczących sposobów komunikowania, analitycznego myślenia czy samodzielnego rozwiązywania problemów.	Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia wspólnie z prodziekanem ds. kształcenia przy udziale koordynatorów poszczególnych kierunków studiów	I kwartał 2022
3.	Modyfikacja kanałów komunikacyjnych na Wydziale w takim zakresie, aby dostęp do informacji na temat staży i praktyk studenckich był jak najlepszy, co dotyczy również dostępu do informacji na temat oferty staży zagranicznych realizowanych w ramach programu Erasmus+.	Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia	I kwartał 2022
4.	Proponuje się zorganizowanie dla studentów Wydziału fakultatywnych warsztatów kształtujących kompetencje miękkie , np. umiejętność wystąpień publicznych, rozwiązywania sytuacji kryzysowych, wykonywania konkretnych czynności związanych z wybraną specjalizacją (np. nauczycielską czy translatorską). Sugeruje się, aby zajęcia tego typu były powierzane w miarę możliwości specjalistom z rynku pracy.	Dziekan oraz Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia przy udziale koordynatorów poszczególnych kierunków studiów	II kwartał 2022
5.	Rozszerzenie oferty warsztatów, studiów i kursów skierowanej do absolwentów studiów wyższych.	Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia wspólnie z prodziekanem ds. kształcenia przy udziale koordynatorów poszczególnych kierunków studiów	II kwartał 2022

Podsumowanie:

Analiza ankiet absolwentów w bieżącym roku wskazuje na fakt, że ich sytuacja na rynku pracy jest dobra, co dotyczy zarówno poziomu zatrudnienia, jak i zadowolenia z aktualnie wykonywanego zawodu. Należy również odnotować to, że wskazane w latach ubiegłych rekomendacje zostały w znacznym zakresie uwzględnione w zmodyfikowanych programach studiów oraz w sylabusach przedmiotów, co stopniowo znajduje odbicie w analizowanych w tym roku ankietach, wyznaczając jednocześnie kierunek zmian profili studiowania na Wydziale Humanistycznym. Istotnym problemem wynikającym z analizy ankiet sporządzanych zarówno 3 lata, jak i 6 miesięcy po ukończeniu studiów jest niska ich zwrotność. W tym zakresie należy jednak mieć świadomość faktu, że bezpośredni wpływ na taką sytuację mają istniejące od 2020 roku ograniczenia pandemiczne. Spowodowały one minimalizację wpływu osób prowadzących zajęcia i władz Wydziału na decyzje absolwentów dotyczące udziału w procesie ankietyzacji. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest z kolei niewielka reprezentatywność formułowanych postulatów oraz

wskazywanych przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia rekomendacji. Ostatecznie należy podkreślić, że z roku na rok coraz silniej wybrzmiewają postulaty studentów dotyczące zwiększenia udziału w procesie kształcenia zajęć praktycznych oraz metod rozwijających kompetencje miękkie. Działania służące zaspokojeniu takich potrzeb są sukcesywnie wprowadzane. Drugim elementem wymagającym szerszej dyskusji jest problem rozwijania wysoko wyspecjalizowanych umiejętności. Ponieważ jednak taki profil kształcenia najczęściej bywa ograniczany do niewielkiej grupy studentów, wydaje się, że wskazane byłoby uwzględnianie takich ścieżek dydaktycznych poza istniejącymi programami studiów, np. w ramach studiów podyplomowych.